

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК П'ЯТИЙ.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля Золотих Воріт
Телефон редакції 1458.
ТЕЛЕФОН ДРУКАРНІ 1069.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1910

на рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65

Передплату на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 к., або по 1 карб. на протязі перш. шести місяців.

Ціна „Ради“ за кордон: на рік 11 р., (27 крон 94 гелери в австрійській валюті), на 1/2 року—3 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Кола закордонні читачі передплачують газету через поштомат, то платять за газету по ціні встановленій для передплатників в Росії.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.

За зміну адреси 30 коп.

При зміні необхідно прикладати стару адресу.

Автори рукописів повинні подавати своє повне ім'я і адресу. Редакція може скорочувати зміняти статі; більші статі, до друку негодні, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштум, а дрібні статі й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

З приводу надісланих до газети віршів редакція не відгукується.

Простяг авторів додержуватись правдолюбства „Ради“.

Умови друкування оповісток

За рядок петиту поперед тексту, 360 за його місце, платиться за перший раз 40 коп., а далі по 20 коп. За рядок петиту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платять за оповістку в 3 рядки 10 коп. за ряд, при умові друкування не менше 3-х ряд.

Жертуйте на пам'ятник Т. ШЕВЧЕНКОВІ у Києві!

Жертви по всій Росії дозволено збирати Полтавській Губернській Земській Управі та Київській Городській управі.

Товариство Мануфактур **Ісаак Шварцман** Рядом з Контракт. дом.

НАЙБІЛЬШИЙ МАНУФАКТУРНИЙ МАГАЗИН Т. КИЇВА.

Для гостиниць, театрів, лікарень, санаторій, богодільень і инш. громадських установ. **УВЕСЬ ПОТРІБНИЙ КРАМ** — **в У ВЕЛИКОМУ ВИБОРІ.** 0-1680-1

Національний конфлікт в австрійській еоціалній демократії.

Приймається передплата на друге півріччя 1910 року на УКРАЇНСЬКУ ПОЛІТИЧНУ, ЕКОНОМІЧНУ І ЛІТЕРАТУРНУ ГАЗЕТУ (рік видання п'ятий)

РАДА

ГАЗЕТА ВИХОДИТЬ У КИЇВІ ЩО ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ І ДНІВ ПІСЛЯ СВІТ, УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ПО ПРОГРАМІ ЗВЯЧАЙНИХ ВІСНИКІВ ПОЛІТИЧНИХ ГАЗЕТ.

Городський сад і театри В. Н. Дагмарова.

Трупна українських артистів під орудою **МИКОЛИ САДОВСЬКОГО**.

Сьогодні, 11-го серпня (августа), виставлено буде:

- 1) **Пошились у дурні** опера на 3 дії, Кропивницького.
- 2) **Артист** жарт на 1 дію, Николаєва. АНОНС: у четвер, 12-го серпня (августа), вист. буде опера ГАЛІНА. У п'ятницю, 13-го серпня (августа), в бену-фіс артиста І. А. Мар'явенка: вистав. буде у перший раз нова п'єса—малюнок робітничого життя **БАТРАКИ** драма на 4 дії з російського перера. А. Костенко. Початок о 8 1/2 год. веч. Ціна місця звичайна.

Відновл. режисор М. Садовський.

ЛІТНІЙ ТЕАТР

Київського Русекого Купецького Зібрання. Українська трупа під орудою **Т. КОЛЕСНИЧЕНКА**.

Сьогодні, 11-го серпня (августа) виставлено буде дві оперети:

- 1) **Наталка Полтавка** на 4 дії, Олександрова. АНОНС: завтра, у четвер, 12-го п'ятницю, в 5 діях, Олександрова. АНОНС: завтра, у четвер, 12-го п'ятницю, 13-го серпня (августа), вист. буде нова п'єса **ГОНТА НА УМАНЦІНІ**.
- 2) **За Немаць іду**

НАПРЯМОК ГАЗЕТИ НЕПАРТІЙНИЙ ДЕМОКРАТИЧНО-ПОСТУПОВИЙ. Особливу увагу РАДА звертає на місцеве життя провінції. До співробітництва в „РАДІ“ запрошено визначні літерат. і наукові сили

РАДА має власних кореспондентів в Державній Думі, в Державній Раді, а також в політичних центрах Європи, у Львові, в Чернівцях і в усіх визначних містах України по сей і по той бік кордону.

Передплатники, що підписалися на газету на цілий рік і виплатили вперед (6 руб.), одержать **БЕЗПЛАТНО** „Українсько-Російський словник В. Дубровського під редакц. Ів. Стеценка. Вид. „Час“ 1909 р., ц. 75 к. і брошуру Імператорської Академії Наук: **Объ отбѣнѣ стѣсненій малорусскаго печатн. слова** а також **ЗА ДОПЛАТУ** 6 рублів можуть одержати **Словник Української мови**, зібраний Редакцією журналу „Київська Старина“, виданий у Києві в 1909 році під редакцією і з доповідями Б. Криченка, в 4-х великих томах, що продатися по кнгарнях за 8 руб. без пересилки (словник одержав від Рос. Акад. Наук премію ім. Костомарова).

Ціна „РАДІ“ з приставкою і пересилкою в Росії

на рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65

Передплата на 1/2 року 3 карб. 25 коп. Ціна „Ради“ за кордон:

на рік 11 руб., (27 крон 94 гелери на австрійській валюті), на 1/2 року—5 р. 50 к., на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 руб.

Коли закордонні читачі передплачують газету через поштомат, то платять за газету по ціні встановленій для передплатників в Росії.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця. Зміна адреси—30 коп., артистам—безплатно.

(При зміні адреси—ТРЕБА ПОДАВАТИ разом з новою і СТАРУ).

ПРОБНИ ЧИСЛА ВИСІЛАЮТЬСЯ ДАРОМ.

Адреса редакції і головної контори: у Києві, Вел. Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 1458.

Передплата на „Раду“ на таких-же умовах, що і в конторі, приймається в **Варшаві** у власного агента І. Стелури, Нов. Світ, № 62, 26; у **Києві**: 1) в „Українській кнгарні“, Безаківська 8, 2) в Кнгарні „Л. Н. В.“, В.Воздвиженська 28 і 3) в Кнгарні Череповського, Фундуклеївська 4; в **Нам'яни-Подільському**, у комісіонера І. Приходька: в **Намери-нославі**—Кнгарня Лозинської, Проспект; в **Мелітополі**—Мероная, д. 6. **Ессера** у д. Залізняка; в **Одесі**—у власного агента В. Вурлячка. **Слободка Романовка**, Пост, 7-ма верста, в **Полтаві**—Кннг.Марквичка, бульвар Котляревського; в **Полтавській**—Кнгарня Вольф; в **Харькові**—Укр. Кн., Рибна, 25. **Опріч того по всіх Товариствах „Просвіта“.**

Редактор Вал. Галевич. Видавець Є. Чавленко.

Кнгарня і музичний магазин **Владислава Ідзіковського** комісіонера Придворної пішої капели в Києві, має повний комплект **Учебників** в останніх виданнях для всіх шкіл в російській, польській, українській чужих мовах, в мідних і гарних оправках. Глобуси, географічні карти, педагогічні підручники і календарі для п. п. учителів і учнів. **Списки учебників за-дурно.** 6-1684-1

У ВАРШАВІ передплачують „РАДУ“ на таких-же умовах, як і в конторі газети, можна у власного агента **Гр. Н. Стелури**. Там-же приймаються на вигідних умовах замовлення на **оповістки** для „Ради“. Адреса: Варшава, вул. Новий Світ, д. 62, м. 26. Телефон 141,68.

У Полтаві передплачують „РАДУ“ на таких-же умовах, як і в конторі газети, а також купувати в роздріб—можна в кнгарні **Г. МАРКЕВИЧА**. Бульв. Котляревського.

В Одесі передплачують „РАДУ“ на таких-же умовах, як і в конторі газети, можна у власного агента **В. Буряченка**. У його-ж приймаються на вигідних умовах замовлення на **оповістки** „Ради“. Звертатися по адр. Одеса, Слободка, Романовка. Пост 7-ма верста.

Західне земство і „Земское Дьло“

Вельми влучну характеристику деяких російських поступовців демократії подав Д. Лозинський в своїй статті про д. Стаховича: розглядаючи його відносини до українства, д. Лозинський справедливо каже, що „тут змагаються теоретик-поступовець з реалістом-шовіністом“. І справді, говорить далі Д. Лозинський „теоретик-поступовець згожується, що в основу українства лягла здорова демократична ідея, — реаліст-шовініст, який би за всяку ціну хотів вдержати „єдинство руського народу“ каже, що в цім випадку, коли йде мова про український народ і його національну окремішність, здорова ідея перемінилась в абсурд“. Д. Лозинський звертає увагу на те, що і серед поступового російського громадянства можлива така ж еволюція, яку перейшли вже польські поступовці в Галичині, що в національному питанню провадять до крайности „ідею національного стану володіння“ пануючої нації*).

На жаль не можна не визнати, що застерження д. Лозинського має певні підстави, бо в відносинях значної частини російських поступовців до українства єсть ознаки тієї „еволюції“, на яку звертає увагу українського громадянства д. Лозинський; досить згадати змагання Д. Милукова, що за часів першої Думи, прямиували до того, що б одвернути поляків од участі в думській фракції ангономистів, досить згадати відносини фон-Рутцена і інших „поступовців“ до української народної школи за часів з'їзду „Лиги Образованія“, де-які попередні виступи д. Родичева в українській справі, останні виступи в цій справі д. О. Стаховича, а це ж все лідери і визначні діячі конституційно-демократичної партії; характерний також і останній лист д. Бобяньського, визначного кадета і депутата Державної Думи, до Меншикова, в якому він визнає тільки Росію, Польщу та Литву. Останніми часами подало цікавий матеріал ще „Земское Дьло“, поважний часопис, присвячений земським справам, цілком демократично-поступового напрямку, що виходить при участі визначних російських поступовців: в хроніці цього часопису (Земское Дьло, 1910 г., № 11—12, за червень) розглянуто справу заведення земства у західних губерніях, розглянуто проект земства, якого ухвалила Державна Дума.—Автор ставиться цілком негативно до цього проекту, і висловлює справедливі думки з його поводу; він доводить, що цим проектом цілком скалічено земську ідею, що автори проекту і його оборонці зневажать і нищать цю ідею; далі він спиняється на тому, яких засобів треба ужити, яке земство треба установити, щоб запровадити справді земську ідею до західного земства; і от у думках, які з цього поводу висловлено, і виявився „реаліст-шовініст“: „коли російське земство“, каже автор,

„може похвалитися, на протязі своєї історії, що воно багато допомогло розвою російської культури, то хто ж як не воно, маючи найкращі засади, мало б змогу внести національну згоду і національну вищість (превосходство) до західних губерній“. Правда, тут зараз автор, як і належить поступовій людині, пояснює, що він говорить про запровадження „русских“ національних началъ въ иноплемєнныя народности только путемъ мирныма, культурныма“. Спасибі і на тому. Далі, пояснюючи свої думки, автор, очевидно, за чужоплеменних народів вважає тільки поляків, бо на його думку виходить, що більшість людности західного краю „русские“.

„Поляки“, пише автор „хроніки“ поступового часопису, складають чисельно незначний елемент, — „русских“; навпаки, значно більше, тільки ця „русская“ більшість—демократія, не пані, а найбільше „крестьяне“ і тому Державна Дума уперто одкидала усі пропозиції, що прямиували до поширення представництва селян по західних земствах; от цю „демократію“ автор і сподівається використувати для „русских“ началъ“: для того, щоб зміцнити „русские“ національні засади на західних губерніях, треба було зєднати з земством інтереси маси людности. Земство має чимало економічних завдань, і „русское крестьянское население“, для якого мають велику вагу економічні справи, виробило б з західного земства—земство русское“; а русская земская интеллигенція, яка перейшла школу „русского земства“, вєшла б до цього нового земства свій великий досвід, знання та ідеалізм“. Таким чином поступовець з „Земского Дьла“ вважає бажаним завести на правобічній Україні „національне превосходство русских“ началъ, се б то, кажучи просто, „мирнымъ путемъ“ обрусити Україну. На думку цього добродія, спроби русифікованія краю з допомогою чиновників дали досить яскраві результати, щоб можна було сподіватися чого доброго, коли уживатимуть таких засобів запровадження в чужоплеменний край „русских“ національних началъ“. Чиновники не здатні до такого запровадження, і от він, поступовець-демократ, знає кращі та певні засоби, як ту русифікацію перевести, як „обрусити“ людність західного краю і запровадити „русское единство“.—На зміну чиновників виступають, яко обрусителі, поступовці-демократи з „Земского Дьла“.

Не можна не приєднатися до д. Лозинського, коли він звертає увагу на таку еволюцію російських поступовців; з такою повагою до національно-культурного самовизначення українського народу* і з такими змаганнями до його обрусіння нам, в кожному разі, треба числитися.

Черніговець.

* Рада 1910 р. ч. 168.

мецькі соціалістичні ватажки у Північних Чехах, де більшість робітників — чехів, — починають зовсім вже повівістично та демагогічно агітувати проти чехів.

Недавно німецька соціалістична часопись „Freigeist“, яка виходить у Ліберці (Reichenberg) — підком шпиро заявила, що вже настав час залити парламентарні переговори в чеськими соціалістами та енергично й чинно виступити проти них.

Що це не лиш погрова — свідчать останні події на соціалістичних зборах у Горішньому Ружодолі. Збори ці скликали чеські соціалісти. Запрошено також соціалістичного посла до парламенту — німця Шефера. Рівночасно німецькі соціалісти цієї виборчої округи спеціальними прокламаціями закликали всіх німців, щоб вони прийшли як мога у найбільшому числі на це віче.

Та дійсно — на збори пришло німців більше ніж чехів, так що при виборах преваділа чехів було одсунуто. Коли вони почали протестувати, то німецькі „товариші“ зовсім не по-соціалістичному розвили збори та, вигукуючи „Hinaus mit den Tschechen“ (Геть з чехами) — розігнали організаторів та чеських учасників цього віча. З цього приводу „Pravo Lidu“ написало, що це вже німецький захват на австрійську соціалістичну демократію. Коли німецькі соціалісти поєвутьському викручуються, що вони буди-то виступають лиш проти чеських „сепаратистів“, то хай не забувають, що невабаром уся чеська соціально-демократична партія, як один чоловік — стане в рядах оцих буди-то сепаратистів.

З цього видно, що розлом між чеськими та німецькими соціалістами в Австрії це лиш питання часу. Певно також те, що цей розлом буде мати дуже поважні впливи на дальший розвиток усеї австрійської соціалістичної демократії.

Дуже цікаво, яке становищеко супроти цього кофлікту займає копенгагський міжнародний, соціалістичний конгрес який має його полагодити? Н. В.

Прага, 5/VIII. 1910.

3 газет та журналів.

Проф. А. Погодін в № 213 „Рѣчи“ так поясняє справжні мотиви змагань холмського православного братства до відокремлення Холмщини: „Патріоти не тільки з приємністю по-виряють на незадовдані місяця в Холмі, що будуть знати губерньськими будинками і разом подорожчать, але з алетатом марять про нові банки, що мають тут засновувати спеціальну для православних. Програма братства на першій раз така: зміцнити „русскую“ школу й православну віру, відилити місцевим православним селянам нові земельні частки за допомогою селянського банку, розвинути широку колонізацію холмської губернії за допомогою переселенців з-за Буга й православних селян з Галичини. Є думка, що селяне ці паралізують силу „упорствуючих“ та тих, що вже де-що чули про український рух. Одно слово пове обурює сівня за допомогою колонізації — ось що готує новий губерній холмське православне братство.

Далі проф. Погодін наводить голоси української преси („Рада“ 21

юля, „Діло“ 14 юля), яку „звичайно ніхто не запідозрив в байдужості до національних інтересів українського народу“ і яка бажає відокремлення Холмщини, „але не такого, якого хоче правительство, а з привітанням прав, що належать українській людності“.

„Не буду — каже д. Погодін — до-давати а свого боку ніяких коментарів до цих слів. Я думаю, що вони красномовні й самі за себе. Без сумніву можна сказати, що тим, хто й справді дорожить „єдністю“ й не-раздільністю“ Росії та її культурним розвитком, зовсім не потрібні за-ходи, які тільки збільшать національну неагоду між двома найбільшими частинами одного народу.

В пояснителній записці до холмського законопроекту правительство підкреслює той „стихийний рух“, що захопив людність Холмщини, де народ десятками тисяч переходив на католицизм.

„При дальшійшем оставленні Холмської Русії в її настоящемъ положенні колонізація сего края будеть дѣлатъ все новыя успѣхи, и чрезъ нѣскольکو лѣтъ (значить, такий стихийний той процес) забота о русскомъ населенні в Холмской Русії можеть оказаться уже иллішней за окончательнымъ его оподяченіемъ“ — каже та записка. Але для боротьби з оподяченням законопроекту на перше місце висовував, як найкращу зброю „самый фактъ видѣленія“, що ніби-то „произведеть ободрающее впечатлѣніе на все русское православное население Холмской Русії“. Ми тепер бачимо, долає д. Погодін, що ставеться шось зовсім протавне оптимистичним сподіванкам уряду, що, навпаки, людність це швидче „устремится въ объятія поляковъ“ та що „предполагается“ для її „обуданія высидывать другия еще болѣе настоящихъ русокихъ“. Які блискучі перспективи миру й благоденствія розвертаються перед славним краєм! Не треба бути ні пошолом, ні україно-філом, а треба тільки мати хоч краплю державного розуміння, щоб побачити всю шкодливість подібних заходів.

Не можна не побажати, щоб проект, що народився в глибокій союзницьких організацій, швидче пірнув на їх дно, та вже більше й не появлявся на світ божий.

ПО РОСІЇ.

— В Раді міністрів. Про те, що в країні настало занепокоєння, каже, „Рѣчь“, що сперечаються, але на тому, що в кабінеті міністрів запанував повний спокій, всі агоди. З заведенням нового ладу в початку августа бувало йшла жвава і оспішна робота. Але шорік, то праця якось ставала млявіша. Бюрократи почали брати одусічку на літо, про що раніше вони й не думали. А в цьому році скрізь тихо. Все відомства чекали, що ось, ось приїде прем'єр і почне роботу. До приїзду прем'єра три тижні не засідала Рада міністрів. Але приїхав Століпін і виявилось, що ніякої жвавості немає, в кабінеті заспокоїлися. Засідання ради міністрів почалися, але ніяких значних нових законопроектів не виготовляють — в Державній Думі не мало цього матеріялу залежалося. І навіть питання про державний роспис не викликає вже хвилювання.

За те, що бюджет зведено буде без дефіциту, ручиться Коковцев. Вільне поводіння з „остатками“, за що того року воювали а Державною Радою — одвоювали міністри. Одно слово все так спокійно, що міністри не вважають потрібним скликать „совѣстное совѣщаніе“.

— Колонія прокаменних. „Сиб. Жизнь“ оповідає про те, як але жити хворим в колонії прокаменних, в Нижнеудинську. Колонія ця далеко од людей серед віковичної тайги. Там збудовано кілька дерев'яних хатів і всі вони огорожені височезним ґіном. Лікарський догляд там мало що й є. Всю роботу робить одна сестра милосердя. Роуауміється, що вона одна не може всього зробити. Для хворих немає ніякого діла, ніякої розваги і вони бліді і нещасні сидять цілими місяцями в одиночних камерах серед лісу і ждуть смерті. В колонії було 6 душ хорих, а тепер їх зовго два. Сума дивиться на цих людей, каже дописувач.

— Снарга селян. До редакції „Рѣчи“ селяне олександрського повіту, тувольської губернії, прислали листа, в якому просять написати про те, що діється в їхньому повіті. Верстов за 90 од Москви є маленький перший стан олександрського повіту. Ним керує пристав, вісім врядників і 10 стражників. Але не дивлячись на те, що поліція так багато в маленькому стані, в стані цьому авила собі гнздо ватага конокрадів, яка виганяє страху на всю місцевість. Нема такого дня, щоб у когось не вкрали коні. З 1-го мая до августа в стані вкрадено 76 коней. Заявляли поліції, вона сказала, що не має часу слідувати за такими дурняцями, як крадіжки, бо весь час одлає доглядом за політичними переконаннями жителів стана. Скаржаються і земському начальникові, а він одповів, що вже заявляв губернаторові про те, що поліція нічого не робить, та на його заяви не звертали уваги. А хоч і робили ревізії поліції, то все це знайоми або родичі пристава, і нічого з того не виходило. Після ревізій крадіжки це побільшувались. Коли заявляли в поліцію про крадіжку коня, то там вимагали внести половину того, що коштує коня на траці поліції. Таких грошей у селян немає. Далі селяне висловлюють надію, що через газету про їх нещастя погує чоне назалство, яке „повинно ж бути в Росії і яке одлає від суд інтендантів, градоначальників і т. п. і припше чесну людину обривувати їх стан“.

— Сібирська ревізія. Ревізія сенатора Глішницького кінається. Сенатор оддав під суд душ 30 інтендантів. Серед інтендантів, про яких ведуть слідуство — іркутський окружний інтендант генерал Хаскін і бувший головний інтендант резервної армії генерал Парчевський. Першого обвинувачують в службовому підлогові, а другого в тому, що він не розглядав скірг про хабарництва. Ще два роки тому, дякуючи досвідам Флейшера, виявилися в Сібіру такі особоби крадіжки, які далеко лишили за собою способи всіх інших інтендантів. Не вважаючи на це, обидва генерали служили собі і тільки оде сенаторові Глішницькому вдалось посадити їх на лаву підсудних. Процес обох генералів дасть дуже багато цікавих новин. Гадають, що суд над ними буде змою. (Р. С.)

— Пошесть в Біловіжській луці. В Біловіжській луці шириться пошесть на звірині. Здохло вже 60 тисяч гарних аурів і, крім того, 15 тисяч голубиного звіря. З Петербурга прислали в Біловіж 10 ветеринарних лікарів, які боротимуться з пошестю. (Р. С.)

У ФІНЛЯНДІ.

— Заводять російську мову. Начальник руху війська граф Каменський звернувся до залізничного управління, вимагаючи зробити заходи, щоб начальники станцій: Лакрі, Вьенев, Вава, Таваасугот і інші звали російську мову. Залізничне управління повідомило про це сенат і прислало свою думку, що, мовляв, ці начальники вступали на службу, коли ще од них не вимагали знання російської мови і тепер цієї вимоги їм поставити не можна. Окрім того, по Царській постанові од 3 мая 1906 року тільки сенат може одредіти, які чиновники і в яких інститутах повинні знати російську мову. Управління, між иншим, додає, що на цих станціях єсть чиновники, які знають мову і можна через них розмовлять з начальниками станцій.

ПО УКРАЇНІ У КИЇВІ.

— Повідомлення п. губернатора. Виконувач обов'язків губернатора камергер А. Ф. Піре повідомляє, що зутки про те, що старшому совітничковій гурберської правління Турзанінової та правителів канцелярії губернатора — Дашкевичу сказано виліпати службу, які були з'явилися у часописях, на відповідають дійсності.

— Приїзд п. губернатора. Вчора повернувся у Київ з 2-х місячного одпуску київський губернатор А. Ф. Піре. На вокзалі А. Піре зустріли: вик. об. київського вице-губернатора А. Вишневикий, поліцейстер фон Лавг та інші урядові особи.

— Заява М. Садовського. Городська управа одержала від М. Садовського, як повідомляють „Посл. Н.“ заяву, в якій він прохає на далі слати йому в аренду Народній дім, бо в юлі 1911 р. кінається контракт з Дуваном Торцовим.

— В українському клубі. Призначене на вчора засідання старшини українського клубу не відбулося, і призначається на 7 години ввечора сьогодні.

— Старшина клубу прохає членів, що не загодили досі членської вкладки за 1910 рік, внести її негаймо.

— В музично-драматичній школі М. Лисенка. Вступні іспити в музично-драматичній школі М. Лисенка будуть 27 і 28 августа.

— Окружне інтендантське управління київської військової округи, звернулося до п. київського губернатора з проханням, оповістити через мирових посередників і поліцію, чи не згодилися б землевласники, орендатори і селянсько-господарські товариства та селяне продавати свій хліб, особливо жито та овес безпосередно інтендантству, минаючи окупщиків. Інтендантство прохає, щоб в справі закупи хліба для війська прийняло участь і земство.

— Борги земств: Міністерство фінансів звернулося до міністерства внутрішніх справ з проханням допомогти державному банкові одержати борги а земств. Земства, взявши в банкові

тимчасові позички, забавують зовсім, що банк на підставі свого статуту має право видавати тимчасові позички тільки на 3 місяці і в крайньому разі може продовжити їх ще на 3 місяці. В цій справі міністерство внутрішніх справ через київського губернатора аробило „представленіє“ київському земству.

— На південно західній залізниці. Як оповідає „Дз. Кіюв.“ з наказу міністерства доріг в управлінні південно західній дано одставку: помішникові бухгалтера — д. Войнівочу, помішникові начальника доріг — С. Лямбу та ревізорів служби депозиту — Вороб'юву.

— Штраф. З наказу виконуючого обов'язки губернатора І. Ідаковського оштрафовано на 500 карб. з заміною арештом на 3 місяці, за те, що, під час ревізії кінгари 27-го юля, інспектором друкарень А. Никольським та чиновником Шоголевым було найдено 14 видав, на які було вложено арешт. Між иншим було знайдено такі книжки: „Два рѣчи“, Н. Рожковъ „Аграрний вопросъ в Россіи“, Ф. Ласаль — „Къ рабочему вопросу“ та інші.

— Після тріусів. Труси, які було зроблено ними діями у поставщиків та служачих київської округи доріг дали багато цікавого матеріялу для слідуства.

Так, підчас тріусу у інжен. Райхера (Вел. Підваля, 16), оглядаючи лемко, в матраці знайшли книжку-меморіал, записи в якій компромітуєть багатоох служачих київської округи доріг. В гаманці у інж. Райхера найдено записку: Турбобійському — 500 карб., Зарві — 300 карб. та яко-мусь невідомому — 500 карб. Турбобійський — це начальник господарського одділу округи доріг, а Зарва — начальник шосейної дистанції. Походження цих 300 карб., як кажуть, таке: коли агорів Русавицький міст, інженер Райхер хотів взяти на себе ремонт моста і звернувся в цій справі до Зарви, давши йому авансом 300 карб., але ремонт моста сдани комусь иншому, а грошей од Зарви Райхер і досі не одержав.

Позавчора, а наказу судового слідоного по головніших справах — В. Фенечка, було вскрыто скриньки поставщиків в місцевих банках; взято на перегляд дуже багато ріжних паперів. Серед паперів було знайдено чимало писаних єврейською мовою, зробили переклад цих паперів доручено казенним рахівам.

— Зловживання в округі доріг. Дуже цікаві подробиці про зловживання в київській округі доріг подають „К. В.“. Так, коли довелось перевести землетчерпалку з верхньої частини Дніпра за пороги, округа доріг доручила цю справу інженеру Гоміондзькому. Той перевіз землетчерпалку а подав рахунок трат, в якому виставлено було плату більш як 150 лодманам, в дійсності ж лодманів було не більш 120 душ. До рахунка було додано росписки лодманів, які одержали гроші; на росписках було чимало вигаданих прізвисьок.

Далі, що року на ремонт караванів асигновувалось по кілька тисяч. Звичайно, всі роботи виконувались почасти в майстернях доріг, почасти матросами та машиністами караванів війську, коли землетчерпалки стояли без роботи. Завідуючі ж землетчерпалками акуратно подавали фінктивні рахунки на зроблений ремонт, одержували гроші і ко-

хрестила з ним, і любила вона його, як рідного, хоч ніколи того не висловлювала.

І почав жити Павло з того часу так само, як і давніше жив, тільки худу трохи на виду, злиняв і біше сивизни стало на голові його.

Не стало й тої веселої, лагідної усмішки, що красила його обличчя і молодила його за того часу, як жив він з подружжям. Опустився він, не такий вже став моторний, а ще гірше мовчазний. Тепер він старався поспіх-час мати роботу, бо без роботи ще гірша нудга й журба його брали.

Як настала одного дня така вітряна погода, що на річку по рібу ніяк їхати не можна було, він пішов до Пилипа і спитав, чи все вже обробили вони в полі. Власної землі Павло не мав. Як-раз було так, що Пилип у ту пору опізнявся з осяйною оранкою, бо багато миз робити при порозі. Почувши це Павло не сказав і слова, застріг Пилипові коні у плуг і пішов орати йому. Іншим разом він помогав двіркові молотити або лагодити яку иншу хатню справу. За те Ульяна прала йому білизну, латала її та хліб йому пекла.

Але бували й такі дні, що ці на річці, ні в полі, ні коло хати роботи не було. Тоді Павло виходив на шлях, на той самий шлях, що на йому він у перші дні після втечі Франки так довго по шляху дивлявся й, ішов тим шляхом довго, далеко, а йдучи оглядався по сторонах, ніби шукаючи своєї втрахи.

Одного разу, коли він смерком уже вертався до села з такої прохотки, знявся хвисткий вітер і пішов рясний дощ. Павло добре таки змок. Вернувшись додому він засвітив лампу, достав з печі ще теплий горщик з борщем, що його зварили собі він на шій день і, не злімаючи з себе мокрої свити, сів на лавку вечеряти. І він помалу, замудившись та все поглядаючи на темне вікно і прислухаючись, як вітер шумить на дворі і дощ січе по шибках. Поповіши, він поставив на припічок горщик та дерев'яну ложку і, згорнувши у жменю свою бороду, знов задивився на темне вікно.

— Боже милостивий! Боже, змилуйся! — тихо промовив він, узав лампу з стола і поставив її на лутку вікна. Здавалось,

ХАМ*.

Еліза Онешкова.

Переклад з польського М. і З. Д.

У тих двох словах брєніла глибока, неперушна віра і певність. Відала, дивуючись, спитала:

— Невже ж ти тепер у-перше довідався про це від мене?

Але даремно тепер чекала вона відповіди: Павло мовчав. Отже вона знов почала говорити. Розказала, що вчора син її Максим їздив до міста на базар і надвечір, вертаючись додому, побачив на вулиці Франку. Вона йшла з якимсь кавалером, мабуть з тим самим лакеєм, а червоні стьожки на ній аж очі в себе брали, тільки вона їх не почала. Максима вона впізнала і кивнула йому головою на привітання.

— Як ся маєш, Максиме! — сказала. — Клянися там усім од мене і скажи, щоб мені на Бердичів дрібні листи писали!

Зуби вищїрила і пішла собі далі, підскакуючи, з своїм кавалером. Максим, оглянувшись на неї, тільки сплюнув.

— Ой мамцю, — каже він, — така мене охота брала батогом її через спину шкварити, що на превелику силу здержався... бо боявся, каже, щоб до поліції мене не потягнули“.

Відала знов замовкла і дуже цікаво її було, що скаже Павло на ту Максиму звістку. А Павло мовчав довго і добре вже згодом знов озвався глухим, хрипким голосом:

— А присягала ж!

— Піп своє, а чорт своє! — скрикнула Відала. — Що хочеш говори йому, а він як затявся... Яке на тебе диво найшло?

На це питання вона не дочекалась відповіді і, помовчавши трохи, мовила далі:

— Ти, Павле, великим хрестом перехрестися, на тую шельму плуно і живи собі по давньому тихенько, спокійненько. Чого тобі бракує? Хата своя є, ремесло гарне в руках маєш, копійчина є, люде тебе поважають і люблять і в Бога милосердя собі придибаш. Чого тобі журитися і самого себе грізнити? Ой-ой! Коли б такусім добрим людям на світі жилося, як тобі!

Май же розум, не будь дурний, Господа Бога слухай і з людьми по людському живи, а на те лихо, що тобі сколось, плуно!

Ні одна людина, — мовила стара далі, — не проживе на світі без біди, а буває біда ще й гірша. Ось, наприклад, у Карая по весні дві корови здохли, а тепер усі свині слабують і мабуть також поздохнуть. Або в Мікулі? Син же його розбійником став і на Сібір пішов. Ото вже справжня біда! Як би в мене, крий Боже, син розбійником став, то вже, мабуть, не видержала б я, а, перепросивши Бога, повисилась би або у Німані втопила.

З того жалю за дитиною рідною і з сорому такого. А твоя ж яка біда? Не знайому, невідому витягнув ти з каложі і хотів ти, щоб вона добра була! Дурний ти. Як відрозу бачила, що з того вийде. Бісова дочка до свого батька — чорта вернулася. Відомо, що чорт своїх дітей любить і ніколи їх зовсім од себе не пускає; хоч і пустить коли, то на короткий час, а потім знов пазурами за душу зачепить, аж поки всіх до пекла не стягне.

Так уже мусить бути; так уже, видно, Бог хоче, щоб одні люде йому служили, а другі — чортові. Ти, Павле, Богові служи, а про чортову дочку не дбай. Чужа вона тобі була і чужа знов стала. Нехай собі марно гине й пропадає.

Стара вже не знала, що казати далі і чим його розважати. Уже вичерпала вона все своє знання, усю мудрість.

— Ну, — після довгої мовчанки знов озвалася вона, — як же воно було? Як же воно сталося? Кажі. Як розкажеш — легше тобі стане.

Не знала Відала, що бувають на світі людські натури, глибокі за найбільшу криницю; коли западе в них квітка котання, то вже ніяка хвиля її звітліть не внесе і ніяка розгадка того жалю не заспокоїть. Хоч би в серці такої людини гострий ніж сидів, а не вимовив така людина й слова одного, щоб осудити того, кого кохає; не скаже й слова догани на ту людину, що дала їй перші золоті мрії та сини життя.

Нехай то були сини, облуда, омана, що розвіялась, як дим, нехай той сон золотий був короткий, як та блискавка, що після неї ще гірша темрява настала, але провини тут нема нічєї; а коли й є провина,

то радше наша, а не тої людини, що нашоє серце розбила і ніяким чином не можемо ми судити її й проклинати...

Бувають такі люде на світі... Але Відала, дарма, що стара була, таких людей досі не знала. Не знавав таких людей і Павло, бо не знав сам, яка в його натурі і влада і ніколи про це не думав. Але власне його влада була така глибока й тверда. Хоч би його на частки різали, хоч би янголи з неба злетіли й допитували його, він нічого поганого не сказав би на Франку, не осудив би її і ніякої помсти над нею не бажав би.

— А знаєш, кумо, — почав він після довгої мовчанки — і дивно якось брєнів його голос серед могоїної темряви, — все те, що сталося... то і винен; ніхто инший, тільки я... Одно — що мало я за неї мовив і не здолав одігнати від неї чорта; а друге — що коли вже я побачив її пустоту і додумався про того лакея, то не перестав я виходити з хати. Треба було більше доглядати її та мовчати... з очей не спускати... то й не пропала б... А так — через мене вона пропала... не втерів я її, занепасти її і себе! Вона повинна нарікати на мене, а не я на неї...

Як тільки почав Павло говорити, Відала уважно стала прислухатися до всього його слова; але що більше він говорив, то більше диво брало її, аж дух її у грудях заперся і слова промовити не могла. Нарешті вона промовила, дивуючись: — Здрівли! Зовсім здрівли!

Вона встала з лавки і з серцем усмінувшись, сказала:

— Ну, вже сьогодні я з тобою ні до якого ладу не дійду; шкода й балакати сьогодні з тобою. Лягай спати. Може як пропнієш, то Бог милосердний розум тобі верне. А я тут переночую, бо хоч ти й здрівли, а все ж таки жаль мені тебе. Коли б сам один лишився, то ще, не дай Боже, сам собі лихо яке заподіяв, до останку розум утративши.

Стара перехрестилася, потиху промовила молитву, згорнула собі під голову теплий кафтан і, скинувши черевик, лягла на лаву під стіною так, як була — у спідницю, накрилася теплою хусткою і скоро заснула.

На дворі у темряві ночі пугали сови й пугачі, що сиділи у соснах на цвинтарі;

* Див. „Рада“ № 176.

дали їх в кишеню. Фіктивні рахунки поставили завідуючим землеробками та начальникам майстерень поштових кав'язької округи доріг—В. Фрейндлих.

Далі, як кажуть, на деяких дістанціях на Дніпрі з кожного плота беруть „мита“ од 2 до 5 карб. на користь начальника дістанції. Хто не хоче платити „мита“, має в дорозі всякі неприємності; буває навіть в таких випадках, що плот сивають навіть розв'язують, щоб „серйозно“ оглянути його для „обнаруження“ холерного, або якого іншого інфекційного слабого.

Не так давно один з ревизорів кав'язької контрольної палати, що мав приймати виготовлений для округи груз, випадково вистрив таке зловживання. Вважаючи використати кількість складеного у кучу грузу, контролер наказав робітникам перекидати одну з таких куч.

Виявилося, що тільки зверху кучу було обкладено грузом, а в середині було всяке сміття. Ревизор склав відповідного акта і odmовився приймати груз.

Справа І. Долбешкина. Інженер Литовченко, який провадив ревизию округи доріг, викрив кілька зловживань правителя канцелярії округи доріг—І. Долбешкина. Виявилося, що Долбешкин систематично подавав начальству неправдиві доклади, покриваючи таким чином провини та зловживання службачих. Так, наприклад, в справі командира парохода—Калгана, за яким було чимало провин у деяких та зловживань,—Долбешкин подав доклад, в якому сказано було, що Калган служить „по вольному найму“. Тільки дякуючи цьому, Калган не було оддано під суд, а тільки скинуто з посади.

Д-ю Долбешкину запропоновано на програти трох день подати пояснення в справі неправдивих докладів. Як кажуть, п'ять днів розпочнеться судове слідство проти Долбешкина.

Зміни в комісії, що ревизує округу доріг. Зараз слідство веде інженер Литовченко, другий ревизор—М. Корольков, як кажуть, через поганий стан здоров'я, зовсім не приймає участі в роботі комісії. Цими днями ревизор від'їждять у Петербург, де Корольков подасть прохання увільнити його од ревизії округи доріг. Іж. К. Литовченко подасть міністерству доріг доклад про наслідки ревизії, в якому зазначає, що для ведення дальшої ревизії потрібно посылати осіб з більш широкими уповноваженнями.

Одсрочка вчення. Київська городська дума, як відомо, 4 августа поддала губернаторові прохання, щоб, з огляду на пошесть холери, одсрочу було початок вчення до 1 сентября.

Губернатор в цій справі звернувся з відповідним проханням до міністерства народної освіти. Вчора, в губернському в справах городських присутствій одержав од управління цього міністерством народної освіти д. Ульянова телеграму—що дозволено одсрочити початок вчення до 1 сентября.

В університеті. На останньому запланованій правління університета постановлено odmовити в додатковій одсрочці військовій службі чотирьом студентам, які, пробувши в університеті 8—10 год, склали дуже мало іспитів. Річ в тім, що усім студентам дається одсрочка військовій службі до 27 років, як що ж до 27 років

студент не скінчить університету, то тоді дається додаткова одсрочка, коли П прохає вже сам університет. До ці такі прохання університетів завжди задовольнялися, але останнім часом військові присутствія почали odmовляти в додатковій одсрочці після 27 років. Так, одно присутствіе odmовило дати одсрочку, зазначаючи, що студент поки скінчить університет матиме вже 33 роки і буде вже мало придатним для військової служби. З огляду на це правління університета постановило всі дальші прохання студентів про додаткову одсрочку оглядати з більшою обережністю ніж раніш.

За 9 августа прибуло ще 50 прохань по почті і особисто подав 82. Вчора в 10 до 12 год. останній строк для подачі прохань. З сьогоднішнього дня почнуть вже зачисляти нових студентів. В першу чергу буде прийнято 290 юристів та всіх філологів.

Од фармацевтів на фармацевтичній курсі подано 114 прохань—110 од євреїв та 4 од католиків. Таким чином на 4 християн, на підставі правил, доведеться прийняти 1 єврея і тоді цього року на 1 у курсі буде всього 5 слухачів.

В комерційному інституті. Екзамен в інституті почнується 25 августа і тягнеться до 1 сентября.

В політехнічному інституті. Конкурентні іспити в політехніці почнується 16 августа. Приймод прохань вже закінчено. Подано коло 800 прохань, в більшості не зазначено відділу, або коли зазначається, то всі 4 відділи; дуже небагато зазначили відділ—здебільшого сільсько-господарський.

Порівнюючи з попереднім роком бажаних пасти в інститут в значно помешало—торік було подано 1000 прохань.

Асигновка Київському земству. Департамент хліборобства переслав для Київської губернії земельної управи 25,000 карб. на видати ко агрономічних справах, а саме для заведення на Київщині 80 зразкових полів і 2 прокатних станцій.

Нові почти. Тимчасово виконуючий обов'язки Київського губернатора, начальник управління державними маєтностями д. Яковлев, позавчора повідомив начальника Київської поштово-телеграфної округи, що в інтересах людності він визнає необхідним одначити поштові контори при таких волостях: старо-петровській, Київського повіту; потівецькій, приборській, розважеській, краснянській, мартиновичській і шепелівській, радомисльського повіту; броварського, сквирського повіту; момушівського, тальнянського, хижанського і шаулихського, уманського повіту; худяківського, вергушівського і жаботинського волостей, Черкаського повіту. Всі перелічені волості нині дістануть свою кореспонденцію з поштової контори за 20—30 верстов од нах.

На уманській виставці. Як сповіщають в Умані, будувана павильонів виставки наближається до кінця. З Київських фірм в виставці приймають участь: Вол. Долинський, „Работник“, Виршенко, Терпиловський та Глаз, Аат. Ерлагер та інші. Виставка одкривається 26 го августа.

Київське т-во літанія. Канцелярія Київського товариства літанія (Пушкінська, 8, кв. 2) з 20-го августа буде одчинена щоденно, середні та п'ятниця з 11 до 1 години дня. Книжки в бібліотеці при Правлінні т-ва

видаватимуться з 1-го сентября щоденно з 12 до 1 год. дня. Секретарь т-ва приймає щоденно з 11 до 12 год.

Нещастя на Театральній площі. Вчора, вранці під час роботи коло старого будинку для декорацій на Театральній площі завалилася стіна і придушила робітника Ісаєва на смерть, поранивши ще кількох робітників.

Як кажуть, робітник Ісаєв, не дивлячись на заборону підриядчика та інженера, аби тільки прискорити роботу, вибивав велику дірку з краю стіни, яка зараз же обвалювалася.

Самогубство. Вчора вранці застрелився у себе на квартирі (Давидська, 5) кандидат на судові посади П. Вроновський, 27 років. Причина самогубства, як кажуть, сяміові непорозуміння.

Холера у Києві.

У Олександрівському лікарню прибуло 4 слабих на гастрит; найдено холеру у 1. Всього в лікарні в 20 слабах на холеру і 19 на гастрит.

У Кирилівському лікарню прибуло 5 слабих на гастрит, холеру знайдено у 2. Всіх слабих у лікарні 26.

У Сарайському лікарню прибуло 6 слабих на гастрит, всього слабих е—29.

3 Китищини. Втоплена. Шинкаря бікогребельської казенної школи (васильків. пов.) д. Каптіляга, істелітінна молода дівчина, років 19-ти, 31 августа у вечері втопилася в місцевому ставку. Скоїлось це так. Вона щоденно займала з ставу тіткиних качат, дуже добре плавала і не раз їй доводилося, щоб звернутися на беріг качата, плавати за ними по ставку. На цей раз вона теж попливла на ставок за качатами, але табунець розбився на дві частини, одна подалася до берега, а друга геть на середню ставку. Загнавши цих на беріг, за другими вона знов подалася на ставок. Тут їй більш як півгодини прийшлося плавати по ставку за качатами, доки вона звернула їх на бік свого берегу. Але тимчасом вона дуже втопилася і почала потітсь серед ставка, де саме глибочині.

У цей час як раз повна гребля була люддей, йшли з церкви, але ніхто з перелюдей не кинувся рятувати нещасну; човна теж під рукою не було й поки прибігли плавці, нещасна пішла на дно. Утоплена вилетіла з ставка через годину. Вона залякла і врятувати її було вже пізно.

Холера носить. В м. Росомі, липовелького повіту, захворів на холеру перший волостний старшина. Поки привезли земського лікаря, хворий помер. На другий день захворіла його мати, жінка, двоє дітей і наймит; всі вони п'ятого августа померли, а в той самий день захворіла на холеру ще остра покійна го старшина і сусіда. З того дня холера пішла кочити по містечку.

3 Волинні Хміль. Хміль почали обривати вже на всіх волинських плантаціях. В луцькому і острозькому повітах єсть вже готовий до продажу хміль. Першу партію продано по 17 рублів за пуд в Варшаву.

3 Поділля. Станції подільської дороги. Нову подільську залізничну дорогу буде побудовано на такі станції: роз'їзд Стаулявці, станція Проскурів, роз'їзд Шарівка, станція Вуйволівці, роз'їзд Каділка, станція Ярмолівці, роз'їзд Соколівка, станція Ложжани, полустанок Нестерівці, станція Дунаївці, роз'їзд Циганівка, станція Бални, роз'їзд Вербка і станція Кам'янець.

Цини на худобу. Через гарний врожай на Поділлі цини на худобу піднялися здорово вгору. Пара селянських волів продается за 130—150 карб., а економічні платяться і по 300 карб. за пару.

Духовне слідство. Цими днями в Вилту прибула комісія з трьох священників з моголівським протоієреєм Ясінським на чолі. Цій комісії доручено зробити слідство про неаконоичний вчинки ієроманаха тутешнього монастиря Інокентія, що скликав всякими способами прочан молдованів і де-які з них тут божеволіли.

3 Чернігівщина. Жертва гр. К. Розумовського. Ми вже сповіщали, що граф Камілл Розумовський, що живе в Австрії, подарував козельському земству 7,990 карб. на земську школу в селі Лемешах, імені козачки Наталки Розумихи. „Черв. Сл.“ тепер сповідає, що гроші ці вже надійшли в земську управу, недавно в Лемешах вже посвячено місце під школу і почали будувати кам'яний будинок. На посвяченні було відправлено павахиду по всіх покійних в сямі Розумовських.

3 Подтавщина. Пожема млина. В с. Наліснях, кременчуцького повіту, згорів з невідомої причини паровий млин і магазин з запасами верна. Збитків на 80,000 карб.

3 Харькiвщина. Старовина. В с. Рогани, харькiвського повіту, на землі, що належала колись Шидловському, а тепер селянському повемельному банкові, стоїть якась стародавня каплиця на 16 кам'яних стовпах. Каплиця дуже вже обдерга і, мабуть швидко розвалиться. Хто її і коли збудував, невідомо. Старі люди кажуть, що це будівля князя молдавського Антіоха Кантемира, відомого російською письменника.

3 Катеринославщина. Арешти союзників. В селі Петриківці, новомосковського повіту, арештовано і посажено в тюрму за втрату 5,000 карб. грошей петриківського позачкового товариства Боголюбовського, голову ту-

тешнього союзу р. н. і Кравця, члена ради союзників.

Новий хліб. Нового зерна по Катеринославській залізній дорозі з кожним днем все більше й більше веауть. Пересічено в день під зерном буває до 800 вагонів. Хліб веауть на Бердянськ, Маріуполь та Миколаїв.

3 Херсонщина. Кандидат в Державну Думу. Поступовці разом з кадетами виставляють кандидатом від Одеси в членів Державної Думи доктора Чаушанського, його обіцяють піддержати на виборах і євреї.

Холера. В херсонській лікарні для божевільних знов почалися слабування на холеру. В місті холера стухла трохи, але в повітах, особливо херсонському і Дніп., слабує багато людей.

Помста дівчини. Одеські газети переказують таку цікаву подію. В одну з тутешніх похоронних контор, прийшла молода дівчина, вибрала грузу і два вінки, зторгувалася заплачувати за все це 48 рублів і наказала, щоб труну послали в д. № 20 на Садовій вулиці для П. покійного родича Феофана Франчука. Управитель контори, знаючи, що цими днями одна похоронна контора послала вже таким чином по тій самій адресі труну живому чоловікові, одвів дівчану в поліцію. Тут дівчина призналася, що вона справді хотіла послати труну живому чоловікові за те, що він її кинув і оженився з другою. Поліція дівчану арештувала.

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

Гуляйпольське товариство взаємного кредиту (на Катеринославщині) прислало об'єднаному комітетові 100 карб. (жертву по підписному листу).

Редакція педагогічного журналу „Світло“ звернулася до об'єднаного комітету з проханням вислати талонну книжку для збирання жертв.

ТЕЛЕГРАМИ

(та останні вісті з газет).

Запорозькі подія. ПЕТЕРБУРГ, 9. Щоб закрити в пам'яті нащадків заслуги перед Росією славних запорозьких, прямими потомками яких є кубанське військо, височайше наказано 1-му Єйському полковому навки іменуватись 1-м запорозьким імператориці Катерини Великої полком, а 2-му й 3-му Єйським полками.

Літанія. НИЖНИЙ-НОВОГОРОД, 9. Авіатор Уточкин літав 4 рази. Перший раз на 60 метрів і продержався 4 хв. Другий і третій рази в пасажирами підлітав в гору на 20 метрів і держався по 2 хв., 4 й раз піднявся на 100 метрів і продержався 5 хв.

ПЕТЕРБУРГ, 9. Діряжбл „Лебедь“ літав над Петербургом, пролетів по над Невським проспектом і швидко спустився біля Середньої Рогатки.

На гатчинському аеродромі пілот Лебедєв кілька разів швидко літав на біплані Фармана.

Комета 1910—б. МОСКВА, 9. В останньому числі „Astronomische Nachrichten“ уміщено телеграму Пікерінга, що 10 августа нов. ст. Metcalf одкрив нову комету, яку видно в малій телескоп. Місце комети: прям. восх. 16° 10', склон. + 15° 20'. Іде вона в пів-зах. сторону.

В суді. ОДЕСА, 9. Військовий суд почав розбирати справу десяти злочинців, одданих під суд по законах військового часу за те, що вони вночі проти 1-го юлія 1907 року, завладивши пароходом „Софія“, який шов в Хорли, арештували адміністрацію і пасажирів, пограбували артильщика російського діль заграничної торгівлі банка на 50,000 карб., спинили машину, викинули в воду сигнальні прилади і похали шлюпками на беріг. Свідків 100. Суд ітме 3 дні.

Справна смерть. ОЛЕКСАНДРОВСЬК ГРУШЕВСЬК, 9. Робітник з антрацитового рудника, піднявши до живота де-кілька патронів динаміту, віврився. Причина смерті—нещасливе сімейне життя.

Занолот серед арештантів. ОРЕЛ, 9. В майстернях каторжної тюрми арештанти счинили бучу. Вони зарубили сокирою надзирателя, взяли в його револьвер і стріляли на сторожу, а потім, озброївшись струменем, отапи наступати на неї. Сторожа застрелила чотирьох арештантів і 6 поранила.

Нещастя. БІЛА-ЦЕРКОВ, 9. В містечку Віль-Церкві автомобіль графа Владислава Браніцького набіг на екіпаж Київського єпархіального місіонерства-священника Потехина, що проїздив з жінкою. Коні зметнулися вбік, екіпаж вдарився об телеграфний стовп, священник і його жінка випали на брук, Священник не потерпів, а в його жінки стрясення мозку і почок. Нещасна мабуть вмере.

Бомба. ВАРШАВА, 10. В будинку Гольдберга, на улиці „Налевки“ біля дверей квартири розірвалася підкинута бомба. Єсть думка, що це хотіли помети-

тися квартиранти за збільшення квартирної плати.

Грабін. ВОРОНИЖ, 10. В новохоперському повіті в маєток Чабикіна прийшло два грабників і почали стріляти в револьвери. Але сямья поміщика обох їх убила.

Гряд. КАЛУГА, 9. В козельському повіті випав гряд, з орів завбільшки, і видив ярину в чотирьох селах. Шкода велика. Гряд уквив землю на чверть аршина.

Пожема. ПЕТЕРБУРГ, 10. На Шлісель-бурзькому проспекті підчас пожежі згоріла дівчинка і покаріло 11 душ. 4 одведено в лікарню.

Холера. ПЕТЕРБУРГ, 9. За добу захворіло на холеру 49, умерло 30, лежить хворих 675. В пригородах захворіло 5, умер 1, лежить хворих 42. В Олександровському за тиждець захворіло 121, умерло 50; в Астрахані і в повітах губерній захворіло 217, умерло 91; в Бердянську захворіло 11, умерло 10; в вороніжській губернії захворіло 1,119, умерло 554; в Миколаївську, самарської губ., захворіло 78, умерло 31; в сиврнському повіті захворіло 58, умерло 26; в Царицині захворіло 17, умерло 6; в демьянському повіті од 7-го юлія захворіло 24, умерло 11; в ананьєвському повіті од початку помести захворіло 484, умерло 221; в Смоленську останній тиждець не хворіли. В Казані за тиждець захворіло 21, умерло 7; в казанському пов. захворіло 9, умерло 2; в цівільському пов. захворіло 16, умерло 9; в мамадиському пов. захворіло 18, умерло 1; в ядринському пов. захворіло 1, умер 1; в козьмо-демьянському пов. захворіло 17, умерло 5; в тетюшському повіті захворіло 84, умерло 89; в чебоксарському пов. захворіло 26 умерло 9; в свияжському пов. захворіло 78, умерло 16; в спаському пов. захворіло 10, умерло 2; в лашевському пов. захворіло 72, умерло 40; в чистопольському пов. захворіло 325, умерло 159; в Кривинтаті за добу захворіло 7, умерло 5; в Омську захворіло 28, в повіті—1; в Твері другий холерний випадок, в Катеринобурзі теж. В Москві за добу захворіло 7, умерло 2, лежить хворих 27.

Чума. ОДЕСА, 10. Одбулася варада, на якій обговорювалися заходи боротьби з чумою. На нараді були: начальник управління в справах місцевого хааяйства, головний лікарський інспектор Малиновський, професор Високовач, керівничий по боротьбі з чумою Дамаскин, городський голова і чияи лікарів і спеціалістів.

ОДЕСА, 10. Попечатель шкільної округи, щоб не дати помести чуми піти по унчя, розпорядився почати вчення по середніх школах 1 сентября, а по нижчих 1 октября.

Всілякі звістки. НОВОЧЕРКАСЬК, 10. В жіночій городській школі в осени одкривється спеціальний педагогічний одділ для підготовки учительок в нижчі школи.

За кордоном.

В Турції. КОСТЯНТИНОПОЛЬ, 10. Міністр внутрішніх справ Талаат-бей в четвер приїде в Салоник. В колах, близьких до Турції, говорять, що з того часу, як вернувся з подорожі по Македонії Талаат-бей, македонські болгар не жаліються на турецькі жорстокости.

В Персії. ТЕГЕРАН, 9. Через те, що не покрано за грабін, зроблені тієї ночі на енаелі-тегеранській дорозі, за 8 верстов од Казвина, зроблено третій грабін. Пограбовано вдрге персидську пошту.

В Есселі з'явилася холера і це стурбувало Тегеран. Германський бюджет. БЕРЛІН, 9. Встановлено, що вичайні державні прибутки за 1909 рік збільшилися на 72,500,000 марок; видатки зменшилися на 40,500,000 марок. Дефіцит, який малось на думці покрити позичкою, замість 239 мільйонів марок, як зазначалось в обрахунках, буде тільки 126 мільйонів марок.

Анексія Кореї. БЕРЛІН, 9. „Deutsche Kabel“ телеграфує з Токіо: „Корею переіменовано в японську коронну колонію. Генерал-губернатором призначено Тераучі. Корейський імператорський фамілій буде така сама шаноба, як і японській. На той рік корейський імператор переїде в Токіо. Цивільний лист його буде такий, як і раніш. Корейським сановникам дається звання японських перів. Таможенний корейський тариф зостається в силі ще на 5 років, а потім його буде змінено. В тутешньому японському посольстві вступок про анексію Кореї ще нема.

ЛОНДОН, 9. Японське посольство не має звісток про анексію Кореї. Смерть Муаньє. ЖЕНЕВА, 9. Умер, проживши 84 роки, президент міжнародного комітета „Красного Хреста“ Густав Муанья.

В Нікарагуа. ВАШИНГТОН, 9. Міністерство закордонних справ має відомости, що ватажок нікарагуанських повстанців Естрада розбив урядово військо. В Манангуа паніка.

що поставив він П тули для прикмети, або для того, щоб освітити комусь дорогу у нічний темряві. І сівши на осличнику ближче до того світла, він почав латати розверті очка у рибальській сітці. Довго сівів він за тою роботою, іноді підводячи голову і прислухаючись.

Забрехала собака на Козлюковому дворі. Павло покинув роботу і знов прислухався. На кого вона могла-б у таку добу брехати? Чи не йде хто до його хати? Чи не почувється хода людська коло його двору? Але собака, побрехавши який час, замовкла і Павло, не почувши нічної ходи, знов увзявся до своєї роботи.

По-за спиною його зашаруділа у кутку миша.

Павло оглянувся і побачив, як иоторна тваринка швидко бігла по-під стіною. Він усміхнувся і позитав головою.

Ото дурна тварина,—подумав він.—Чого вона боїться? Як-би підійшла до мене, то я-б її ще хліба шматок дав.

Втім риннули двері у синях і Павло знов уважно прислухався.

Може там хто-ввійшов і стоїть коло порога, не насмілюючись ввійти і стоїть там мокрий і змерзлий,—подумав він. Він поклав на лавку сітку та голку і ввзявши лямпу вийшов у темні сини. Хоч і мала була лямпка, а освітила всі сини. Стояла там драбина, велика дирява скриня, що в ній переховувалася риба у волі, від з водою, дідечка з капустою, що наклали йому Ульяна, а людської істоти ніякої не було.

Павло підійшов до дверей, були не зовсім зачинені. Вертаючись у хату він сам забув їх зачинити і тепер вітер хитав і ривав ними дверима. А може не вітер? Може то хтось хотів увійти в хату, але не насмілювся, не знаючи, як його там прийняти,—і вийшов знов за поріг і стоїть тепер під стіною, під дощем, що тече з стріхи, стоїть покірний, жалісний? Павло поставив лямпку долі, вийшов з хати і, напружуючи свої очі у темряві, обійшов усю хату навколо.

Він обійшов навіть увесь двір, город і подивився на шліх і на поле, що зовсім сховалися у густій темряві. Не було ніде нікого.

Тільки старий Курта, собака Козлюків, перестрибнувши тин, пізнав його у тем-

ряві і полизав йому руку холодним язиком.

Павло погладив собаку по голові і вкупі з ним вернувся до хати. Він підняв лямпку з землі, поставив її на лутку вікна і знову увзявся до своєї роботи, коли враз куллата мокра голова потерлася в його руку.

Курта, підвівши голову, дивився на його розумним, сумним, прохочим поглядом, як голодна, змерзла животина.

— Відійди ти!

Павло взяв з припічка скибку хліба, дав її собаці і любо дивився, як вона їла, а потім одчинив двері і вивустив її на двір. Жаль було йому вигонити собаку на дощ та холод, але що ж робити? Собака мусить стеретти двора.

— Всяка тварина жива має свою біду і свій клопіт,—подумав він.—І чого воно так? Хто його знає!..

І довго думав і міркував Павло над тим питанням.

Так що вчора, аж до пізньої ночі, світилася лямпка на лутці вікна Павлової хати.

Вже й люде перестали вважати на його, з того часу, як став він спокійний і ввзявся до своєї звичайної роботи. Навіть Ульяна й Пилип не часто його відвідували. Були в них свої клопоти і своя робота, а як не було роботи, то спали вони або з сусідами балакали.

Іноді дівчата, йдучи до Козлюків на вечорниці та парубки, що засідали крадькома коло Павлових воріт, щоб знезачка лякати дівчат, оглядаючись на те вікно з лямпкою на лутці, чули дивні згуки з-поза того вікна: ніби молилася хтось, ніби стогнав.

— Він читає,—розказував Данилко,—їй—Богу читає, книжки читає.

Ніхто не дивувався, бо всім було відомо, що Павла жінка навчила читати.

— Ой, жінка!—мовляла часто Ульяна, спільваючи сердито;—коли-б таких жінок на світі не було!

— Тільки й користи мав він од тої жінки, що читати навчився,—сміючись додавав хтось инший.

(Далі буде).

